

## Bài 9. Thường thức mỹ thuật

# GIỚI THIỆU SƠ LƯỢC VỀ ĐIỀU KHẮC CỔ VIỆT NAM

### I - MỤC TIÊU

- HS làm quen với điêu khắc cổ Việt Nam.
- HS cảm nhận được vẻ đẹp của một vài tác phẩm điêu khắc cổ Việt Nam (tượng tròn, phù điêu tiêu biểu).
- HS yêu quý và có ý thức giữ gìn di sản văn hoá dân tộc.

### II - CHUẨN BỊ

#### *Giáo viên*

- SGK, SGV.
- Tư liệu ảnh, tư liệu về điêu khắc cổ.
- Tranh ảnh trong bộ ĐDDH.

#### *Học sinh*

- SGK.
- Ảnh về tượng và phù điêu cổ (nếu có).

### III - CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC CHỦ YẾU

#### *Giới thiệu bài*

GV yêu cầu HS quan sát hình minh họa ở SGK và gợi ý để các em nhận ra sự khác nhau giữa tượng, phù điêu và tranh vẽ :

- Tượng, phù điêu là những tác phẩm tạo hình có hình khối được thể hiện (đục, đục, nặn,...) bằng các chất liệu như gỗ, đá, đồng,...
- Tranh là những tác phẩm tạo hình được vẽ trên mặt phẳng (giấy, vải, gỗ,...) bằng các chất liệu như sơn dầu, sơn mài, màu bột, màu nước,...

#### **Hoạt động 1 : Tìm hiểu vài nét về điêu khắc cổ**

- GV giới thiệu hình ảnh một số tượng và phù điêu cổ ở SGK để HS biết được :
- + Xuất xứ : các tác phẩm điêu khắc cổ (tượng và phù điêu) do các nghệ nhân dân gian tạo ra, thường thấy ở đình, chùa, lăng tẩm,...
- + Nội dung đề tài : thường thể hiện các chủ đề về tín ngưỡng và cuộc sống xã hội với nhiều hình ảnh phong phú, sinh động.
- + Chất liệu : thường được làm bằng những chất liệu như gỗ, đá, đồng, đất nung, vôi vữa,...

## Hoạt động 2 : Tìm hiểu một số pho tượng và phù điêu nổi tiếng

– GV yêu cầu HS xem hình giới thiệu ở SGK và tìm hiểu về :

### **Tượng**

+ *Tượng Phật A-di-đà* (chùa Phật Tích, Bắc Ninh)

- Pho tượng được tạc bằng đá.
- Phật toạ<sup>\*</sup> trên toà sen, trong trạng thái thiền định. Khuôn mặt và hình dáng chung của tượng biểu hiện vẻ dịu dàng đôn hậu của Đức Phật. Nét đẹp còn được thể hiện ở từng chi tiết, các nếp áo cũng như các hoạ tiết trang trí trên bề tượng.

+ *Tượng Phật Bà Quan Âm nghìn mắt nghìn tay* (chùa Bút Tháp, Bắc Ninh)

- Pho tượng được tạc bằng gỗ.
- Tượng có rất nhiều con mắt và rất nhiều cánh tay, tượng trưng cho khả năng siêu phàm của Đức Phật có thể nhìn thấy hết nỗi khổ của chúng sinh\*\* và che chở, cứu giúp mọi người trên thế gian. Các cánh tay được xếp thành những vòng tròn như ánh hào quang tỏa sáng xung quanh Đức Phật, trong lòng mỗi bàn tay là một con mắt.
- *Tượng Phật Bà Quan Âm nghìn mắt nghìn tay* là một trong những pho tượng cổ đẹp nhất của Việt Nam.

+ *Tượng Vũ nữ Chăm* (Quảng Nam)

- Tượng được tạc bằng đá.
- Tượng diễn tả một vũ nữ đang múa với hình dáng uyển chuyển, sinh động. Bức tượng có bố cục cân đối, hình khối chắc khoẻ nhưng rất mềm mại tinh tế, mang đậm phong cách điêu khắc Chăm.
- *Tượng Vũ nữ Chăm* là một trong những tượng đẹp nhất của nghệ thuật điêu khắc Chăm.

### **Phù điêu**

+ *Chèo thuyền* (đình Cam Đà, Hà Tây\*\*\*)

- Phù điêu được chạm trên gỗ.
- Diễn tả cảnh chèo thuyền trong ngày hội với các dáng người khoẻ khoắn và sinh động.

+ *Đá cầu* (đình Thổ Tang, Vĩnh Phúc)

- Phù điêu được chạm trên gỗ.
- Diễn tả cảnh đá cầu trong ngày hội với bố cục cân đối, nhịp điệu tươi vui.

---

\* *Toạ* : ngồi.

\*\* *Chúng sinh* : từ của nhà Phật, chỉ người và động vật (nói tổng quát).

\*\*\* Từ ngày 01 - 8 - 2008, theo Nghị quyết của Quốc hội, hợp nhất tỉnh Hà Tây vào thành phố Hà Nội.

- GV đặt câu hỏi để HS trả lời về một số tác phẩm điêu khắc cổ có ở địa phương :
- + Tên của bức tượng hoặc phù điêu.
- + Bức tượng, phù điêu hiện đang được đặt ở đâu ?
- + Các tác phẩm đó được làm bằng chất liệu gì ?
- + Em hãy tả sơ lược và nêu cảm nhận về bức tượng hoặc bức phù điêu đó.



Một số tác phẩm điêu khắc cổ

- GV bổ sung nhận xét của HS và kết luận :
- + Các tác phẩm điêu khắc cổ thường có ở đình, chùa, lăng tẩm,...
- + Điêu khắc cổ được đánh giá cao về mặt nội dung và nghệ thuật, góp cho kho tàng mỹ thuật Việt Nam thêm phong phú và đậm đà bản sắc dân tộc.
- + Giữ gìn, bảo vệ các tác phẩm điêu khắc cổ là nhiệm vụ của mọi người dân Việt Nam.

### Hoạt động 3 : Nhận xét, đánh giá

GV nhận xét chung tiết học và khen ngợi những HS tích cực phát biểu xây dựng bài.

#### *Dặn dò*

- Suu tầm tranh ảnh về các tác phẩm điêu khắc cổ.
- Suu tầm một số bài trang trí của học sinh lớp trước (nếu có).